

ÇOCUK EDEBİYATINDA YENİLİKÇİ TÜRLER: GÜNÜMÜZ RESİMLİ KİTAPLARINDA EĞİLİMLER VE DÖNÜŞÜMLER

INNOVATIVE GENRES IN CHILDREN'S LITERATURE: TRENDS AND TRANSFORMATIONS IN CONTEMPORARY ILLUSTRATED BOOKS

Sonnur İŞİTAN

Sorumlu Yazar/Corresponding
Author:

Prof. Dr., Balıkesir Üniversitesi,
Temel Eğitim Bölümü, Okul Öncesi
Eğitimi AD., Balıkesir, Türkiye.

ORCID: 0000-0002-1998-0446

E-mail: sonnurisitan@gmail.com

Melike Rüya ARICI

Öğretmen, Balıkesir Sındırğı
İbrahim Ethem Akinci İlkokulu,
Balıkesir, Türkiye.

ORCID: 0000-0002-3768-742X

E-mail: mra.melike@gmail.com

Merve AVŞAR

Arş. Gör. Dr., Balıkesir Üniversitesi,
Temel Eğitim Bölümü, Okul Öncesi
Eğitimi AD., Balıkesir, Türkiye

ORCID: 0000-0002-1435-8383

E-mail: merve.dal@balikesir.edu.tr

Geliş Tarihi/Submitted: 14.08.2025

Kabul Tarihi/Accepted: 11.10.2025

Kaynak Gösterim / Citation:

İşitan, Sonnur; Arıcı, Melike
Rüya; Avşar, Merve (2025).
"Çocuk Edebiyatında Yenilikçi
Türler: Günümüz Resimli
Kitaplarında Eğilimler ve
Dönüşümler", Yeni Türk
Edebiyatı Araştırmaları. 17/34,
215-240.

<http://dx.doi.org/10.26517/ytea.605>

Öz

Resimli çocuk kitapları, çocuklar için önemli eğitim araçlarının başında gelmektedir. Günümüze gelene kadar sayıca ve tür olarak çeşitli resimli kitaplar olduğu görülmektedir. Çalışmanın amacı erken çocukluk döneminde kullanılan resimli çocuk kitaplarını tür ve içerik açısından sınıflandırmak, günümüze kadar nasıl bir değişim gösterdiğini ve erken çocukluk eğitimi bağlamındaki katkılarını ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda derleme çalışması gerçekleştirilmiştir. Bu doğrultuda resimli çocuk kitabı türleri; öğretim odaklı kitaplar, teknolojik gelişmelere bağlı ortaya çıkan kitaplar, toplumsal değişimlerden esinlenen kitaplar ve diğer kitap türleri olarak toplandığı görülmektedir. Öğretim odaklı kitaplar olarak bebek kitapları, kavram kitapları, alfabe kitapları, sayma kitapları, örüntü kitapları, kolay okunabilir kitaplar, bilgi veren kitaplar, fen kitapları ve STEAM temalı kitaplar olarak sınıflanmıştır. Teknolojik gelişmelere bağlı ortaya çıkan kitaplar; hibrit kitaplar, etkileşimli kitaplar, hareketli kitaplar, elektronik kitaplar ve resimli kitap uygulamaları olarak sınıflanmıştır. Toplumsal değişimlerden esinlenen kitaplar; zor konuları ele alan, çok kültürlü ve çok dilli kitaplar olarak sınıflanmıştır. Son olarak sessiz kitaplardan ve müzik tabanlı kitaplardan bahsedilmiştir. Araştırmanın kapsamında günümüz resimli kitapların sınıflandırılması ve içerik özellikleri sunulmuştur. Bu derleme çalışması ışığında resimli çocuk kitaplarının yılların içindeki değişimi ortaya konulmuş olup, gelecek yıllarda çocuk edebiyatında ne tür eğilimlerin ön plana çıkabileceğine dair çıkarımlarda bulunulmuştur. Bu doğrultuda çalışmanın literatüre ve uygulamaya rehberlik etmesi beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk edebiyatı, Resimli kitaplar, Çocuk kitabı türleri, Erken çocukluk eğitimi.

Abstract

Illustrated children's books are among the most important educational tools for children. To date, there have been various illustrated books in terms of number and type. The aim of this study is to classify illustrated children's books used in early childhood in terms of type and content, to reveal how they have changed to date, and to highlight their contributions in the context of early childhood education. In line with this objective, a compilation study was conducted. In this context, illustrated children's book types are categorized as educational books, books inspired by technological developments, books inspired by social changes, and other book types. Educational books are classified as baby books, concept books, alphabet books, counting books, pattern books, easy-to-read books, informative books, science books, and STEAM-themed books. Books that have emerged as a result of technological development are classified as hybrid books, interactive books, animated books, electronic books, and picture book applications. Books inspired by social changes are classified as books that address difficult topics and are multicultural and multilingual. Finally, silent books and music-based books are discussed. The study presents the classification and content characteristics of contemporary picture books. Based on this compilation, the study reveals the changes in children's picture books over the years and draws conclusions about the trends that may emerge in children's literature in the coming years. In this regard, the study is expected to serve as a guide for literature and practice.

Keywords: Children's literature, Picture books, Genres of children's books, Early childhood education

Extended Summary

Today, illustrated children's books come in different types. Appealing to people of all ages, these books are shorter than other literary genres, but most have a complex structure (Ciecierski and Bintz). This article addresses contemporary picture book genres. Picture book genres as instruction-focused books, books that emerged due to technological developments, books inspired by social changes, and other books.

Instruction-focused books. Instruction-focused books are classified as baby books, concept books, alphabet books, counting books, pattern books, easy-to-read books, informational books, science books, and STEAM-themed books. **Baby Books:** These are the first books that children encounter. The best example of baby books is "Soft Books". **Concept Books:** They are included in books prepared for both infancy and ages three to six. They are the first concept books for babies about objects and people that babies often see in their environment, such as animals, fruits, and toys. **Alphabet books:** It aims to teach children early literacy skills, "letters-alphabet" (Tüfekçi-Can). **Counting books:** These are books that are effective in helping children learn counting and other math-related skills. **Pattern books:** These books contain repetitive language patterns (such as words, certain expressions and sentences, sounds, rhymes). **Easy-to-read books:** They are one of the important book types used to support children's literacy skills in preschool and early primary school (Lynch-Brown, Tomlinson and Short). **STEAM themed books:** These types of books are nonfiction books that aim to provide information to children. STEAM themed books consist of works that focus on integrating disciplines and are used as an organizing idea for teaching. **Science books:** Children's books that explain nature, living things, and natural events are prepared to nurture their curiosity. (Tanju Aslışen).

Technological developments and picture books.

Hybrid books: Hybrid books are works that combine different types and structures and can be both printed and digital. **Interactive books:** According to Timpany and Vanderschantz, it is divided into two categories: interaction with physical elements and interaction during the reading process. **Electronic books and picture book applications:** E-books are fictional texts in digital form. There are digital forms of all kinds of applications related to stories (story applications, picture book applications).

The impact of social changes: Inclusion in children's books.

Books that deal with difficult topics: These types of books deal with difficult situations in life, such as death and divorce (Ural). **Multicultural and multilingual books:** Multicultural picture books are easy-to-read chapter books and picture books written in ways that highlight and describe the experiences, histories,

and cultures of different groups of people in society (Fain). Also known as bilingual books, bilingual books are available in a variety of genres and age groups, including fiction and nonfiction classics and picture books. Because they involve translations from one language to another, translation quality is an important consideration (Semingson, Pole and Tommerdahl 133).

Other books: Quiet books; Wordless books have detailed pictures but no text (Harris and Hodges, cited in Ciecierski et al.). These are wordless/silent books that tell a story through pictures. Song-based picture books; in children's books with song-tunes, the story texts are based on the words of the children's favorite songs. In conclusion, when choosing books for children as educators, parents, caregivers or librarians, they should be careful to choose quality books from all genres and to do interactive and repeated readings.

GİRİŞ

Resimli çocuk kitapları, erken çocukluk döneminde hem dil gelişimini destekleyen hem de estetik duyarlılığı besleyen önemli araçlardır. Çocuklara okuma alışkanlığı kazandırırken aynı zamanda kültürel değerlerin aktarılmasına da katkı sağlar. Bu nedenle resimli kitaplar, edebiyat içinde özel bir alan olarak değerlendirilmelidir. Her ne kadar çoğunlukla bağımsız bir türden ziyade bir hikâye biçimi olarak ele alınsalar da metin ve görsellerin özgün birleşimi onları farklı kılar. Bu sebeple "resimli kitap" kavramının tek bir sözcükle kullanılması, bu özgünlüğün vurgusunu ifade etmektedir (Lewis).

Türkiye'de resimli çocuk kitaplarının gelişimi, Cumhuriyet'in ilanından sonra hız kazanmıştır. 1920'li yıllarda çocuk yayıncılığı daha çok eğitim amaçlı metinlerle sınırlı kalmış; resimler metne eşlik eden basit görsellerden ibaret olmuştur (Şirin). 1950'lerden itibaren çocuk edebiyatının ayrı bir alan olarak gelişmesiyle birlikte resimlemeler, metnin anlamını destekleyen bir öge hâline gelmiştir (Yalçın ve Aytaş). 1970'lerden sonra özgün yazar ve çizerlerin artmasıyla estetik ve içerik açısından nitelikli örnekler ortaya çıkmış; 1990'lı yıllarda özel yayınevlerinin çoğalmasıyla çeşitlilik ve üretim artmıştır (Oğuzkan). Günümüzde ise Türkiye'de resimli çocuk kitapları hem sanatsal hem eğitsel işlevleriyle uluslararası ölçütlere yaklaşmış; tema, biçim ve görsel estetik açısından önemli bir gelişim göstermiştir. Bu gelişim süreci, resimli kitapların yapısal özelliklerinin de daha belirgin biçimde tanımlanmasını beraberinde getirmiştir (Gönen 18).

Resimli kitaplar, edebiyat türü olarak yetişkinlerden ziyade çocuklar için tasarlanmış kitaplardır (Tüfekçi-Can 178). Bu tür kitaplarda resimler kurgunun ayrılmaz bir parçasıdır ve öykü hakkında metinde yer almayan ayrıntıları içermektedir. Hitap ettiği yaş grubu okuma ve yazma bilmediğinden resimler ayrıca büyük önem taşımaktadır. Konu, genellikle kısa ve nettir. Kitapta somut olan, hayvanlar, insanlar, nesneler, hayali karakterler kişi olarak yer alabilir (Tüfekçi-Can 178). Bu yaş grubu için hazırlanan kitaplarda resimler yazılardan

daha fazla yer tutmalıdır (1/4 yazı; 3/4 resim gibi) (Gönen 18). Kitaplardaki resimler estetik açıdan nitelikli olmalı, çocuklara farklı tekniklerle okunarak (kostüm maske kullanarak okuma, etkileşimli okuma vb.) farklı türde kitaplar sunulmalıdır (sulu boya, kara kalem, origami gibi). Nitelikli şekilde resimlenen kitaplar sayesinde çocuklar sanatsal bir bakış açısı kazanmakta ve çocukların estetik algısı desteklenmektedir (Deniz ve Gönen 98). Ortalama 32 sayfa uzunluğunda olup her sayfasında ayrıntılı görseller bulunur; kısa olmalarına rağmen karmaşık yapılarıyla her yaşta okuyucuya hitap ederler (Ciecierski ve Bintz 123). Matulka (1), başlangıçtaki özellik ve tanımların zamanla değiştiğini belirtirken; Barone ise çocukluk anlayışındaki dönüşüm ve teknolojik gelişmelerin etkisiyle çocuk edebiyatı ürünlerinin bu değişime uyum sağladığını ve resimli kitap tanımlarının türlerinin yeniden şekillendiğini vurgulamıştır (8). Resimli kitap türleri özetle; toplumsal olaylar, teknolojik gelişmeler ve eğitim programlarına bağlı olarak değişim göstermiştir denilebilir (Wu 90-91). Çin’de resimli kitaplar için “işlev”, “medya”, “içerik”, “ambalaj” ve daha fazlasına dayalı kategorizasyon da dahil olmak üzere çeşitli sınıflandırma yöntemleri kullanılmaktadır (Yang, Jarit ve Yongli 157). Bu sınıflamaya bağlı olarak Türkiye’de bulunan resimli çocuk kitapları alan yazın araştırmaları dikkate alınarak aşağıdaki şekilde (Tablo 1) sınıflanmaya çalışılmıştır.

İşlevine göre	Medya özellikleri	İçerik özellikleri	Ambalaj özellikleri
(1) Duyusal yönetim, (2) Popüler bilim-ansiklopedi, (3) Beşerî bilimler ve tarih, (4) Bilişsel öğrenme, alışkanlık oluşturma, (5) Öz koruma-mahremiyet (Yang vd. 157)	(1) Üç boyutlu (pop up), (2) Kokulu, (3) Organlara yönelik (diş kaşıyıcı vb), (4) Elektronik kitaplar (Yang vd. 157)	(1) Aile, (2) Arkadaşlık, (3) Yaşam bilimleri (Yang vd. 157)	(1) Ciltli kitap, (2) Karton kapak kitap, (3) Farklı (aliens) kapaklı kitap (Yang vd., 157)
Čačko resimli kitabın işlevlerini şu şekilde sıralamaktadır: (1) bilgilendirici-eğitici, bilişsel, duysal, estetik ve eğlendirici (akt; Majdenić ve Saratlija). Yine Pentimonti vd., Donovan ve Smolkin’den çalışmasını (küresel unsurlar, küresel yapı ve dilsel özellikler) başlıklarını uyarlayarak sınıflamıştır (200); (1) Öyküleyici, (2) bilgi veren, (3) karma-hibrit (hem öyküleyici hem bilgi veren bir arada) ve (4) diğer (şiir, biyografi, otobiyografi, menüler ve yönergeler).	Resimli kitap uygulamaları (Serafini, Kachorsky ve Aguilera 509) Short, teknolojik değişimlere göre (292); (1) kapağı kaldırılan, (2) katlamalı, (3) etkileşimli, (4) üç boyutlu vb kitaplar olarak gruplandırılmıştır	Short kitapları görsel özelliklerine göre sınıflamıştır (292): Tüm yaş gruplarına uygun (1) “grafik kitaplar-romanlar” (anı, bilgi veren, çağdaş kurgu, tarihi kurgu) bulunmaktadır. (2) Sessiz-yazısız (3) Çok kültürlü kapsayıcı kitaplar	Danko-McGhee ve Slutsky yaptıkları araştırmada kullanılan altı kitap kapağı kategorisi şunlardır (176): (1) düşük renkli/soyut, (2) yüksek renkli/soyut, (3) düşük renkli somut temsili, (4) yüksek renkli somut temsili, (5) siyah-beyaz soyut, (6) siyah-beyaz somut temsili kapak.

(1) Eğitimsel amaçlarla kullanılan kitaplar, (2) Okuryazarlığı destekleyenler (3) STEM, (4) Sosyal bilgiler (kültürel farklılık vb) (5) Sanatı destekleyen kitaplar (Nordin vd. 26)	Artırılmış Gerçeklik (AG) Destekli resimli kitaplar (Karaata ve Yılmaz 104)	Duke küçük çocuklar için yazılan "bilgi verici" kitapları tanımlamıştır (206); (1) bilgilendirici, (2) anlatsal bilgilendirici ve (3) bilgilendirici-şirsel olarak üçe ayırmıştır.	
Pentimonti vd., yaptıkları çalışmada öğretim odaklı-akademik olarak kitapları altı kategoriye göre ayırmışlardır (201): (1) dil oyunu içeren, (2) alfabe, (3) tekerleme veya şiir, (4) matematik, (5) çok kültürlülüğü anlatan ve (6) popüler kültür (son iki kategori aynı zamanda içerik bileşeni ile kesilmektedir)	Etkileşimli okuma için (erken okuryazarlık becerilerini desteklemeye yönelik okuma) fiziksel yapısı kendiliğinden etkileşimli bileşenlere sahip kitaplar (1) Kapağı kaldırılan (2) Yuvalı (Küçük çocuklar için delikli, takmalı, çıkarmalı kitaplar) (3) Tahmin edilebilir -örüntü (Justice ve Kaderavek 10)	Dickinson vd., yaptıkları çalışmada ev ve okul ortamında okunan kitapları tür olarak altı kategoriye ayırmışlardır (337); (1) peri-halk masalları, (2) ninni kitapları, (3) kafiye/tahmin edilebilir hikâye, (4) didaktik kurgusal olmayan, (5) didaktik kurgusal, (6) çocuk hikâyeleri	

Tablo 1: Resimli kitap türleri

Tablo1, resimli kitapların işlev, medya, içerik ve ambalaj özellikleri açısından çok boyutlu bir biçimde sınıflandırıldığını; böylece hem pedagojik amaçlara hem de teknolojik, estetik ve kültürel farklılıklara göre geniş bir yelpazede değerlendirilebildiğini ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda Görsel 1'de resimli kitap türleri sınıflandırılmıştır. Bunlar; öğretim odaklı kitaplar, teknolojik gelişmelere bağlı ortaya çıkan kitaplar, toplumsal değişimlerden esinlenen kitaplar ve diğer kitaplardır. Bazı kitap türleri yukarıda bahsedilen alanlardan birden fazla alanı içerebilmektedir. Örneğin etkileşimli hareketli kitaplar hem teknolojik hem de akademik özellikler taşıyabilir. Ayrıca tüm kitap türlerinin dijital formatı da olabilmektedir.

Öğretim Odaklı Tasarlanan Kitaplar	Teknolojik Gelişmeler ve Resimli Kitaplar	Toplumsal Değişimlerin Etkileri: Çocuk Kitaplarında Kapsayıcılık	Diğer Kitap Türleri
1. Bebek Kitapları 2. Kavram Kitapları 3. ABC/Alfabe Kitapları 4. Sayma Kitapları 5. Örüntü Kitapları 6. Kolay Okunabilir Kitaplar 7. Açıklayıcı-Bilgi Veren Kitaplar 8. Fen Kitapları 9. STEAM Kitapları	1. Hibrit Kitaplar 2. Etkileşimli Kitaplar 3. İnteraktif- Etkileşimli Kitaplar 4. Kes-Yapıştır Kitapları 5. Hareketli Kitaplar 6. Elektronik Kitaplar 7. Resimli Kitap Uygulamaları	1. Olumsuz / Zor Konuları Ele Alan Resimli Kitaplar 2. Çok Kültürlü Kitaplar 3. Çok Dilli- İki Dilli Kitaplar	1. Kelimesiz-Sözsüz Resimli Kitaplar 2. Müzik Tabanlı Kitaplar

Görsel 1: Resimli Kitap Türleri

A. Öğretim Odaklı Tasarlanan Kitaplar

Resimli kitaplar, çocukların bilişsel becerilerinin yanı sıra hayal gücü, yaratıcılık, kelime dağarcığı, dil gelişimi, görsel-uzamsal becerileri, dikkat ve hafıza gibi

birçok alanını destekler. Ayrıca dil becerilerinin yanında okuduğunu anlama yetilerini de geliştirmektedir (Gardner-Neblett'ten akt.; Chen ve Huang 127). Okul öncesi eğitimde kullanılan nitelikli kitaplar, çocukların erken okuryazarlık, dil, fen ve matematik gibi akademik becerilerinin gelişimine katkı sunmaktadır (Pentimonti vd., What are preschool 201). Bununla birlikte, farklı türde kitapların okunması ve çeşitli etkileşimlerin sağlanması, çocukların dil ve okuryazarlık becerileri ile sözcük dağarcıklarının gelişimini desteklemektedir (Justice ve Kaderavek 9-10). Erken çocukluk döneminde öğretim odaklı olarak tasarlanan kitap türleri genel olarak şu şekilde sınıflandırılabilir:

1. Bebek kitapları

Çocukların ilk karşılaştıkları kitaplardır. Buna en iyi örnek "Bez Kitaplar" dır. Tamamen bezden yapılan bu kitapları bebek kolaylıkla kavrayabilmekte, yırtmadan oynayabilmektedir. Başlangıçta bu kitaplar tren ya da telefon gibi yarı oyuncak yarı kitap şeklindedir. Sayfa sayısı fazla olmayan bu kitaplarda ayrıca dokunsal ve işitsel uyarılar (tüy, kumaş, hayvan sesi düğmesi gibi) da yer almaktadır. Bebekler için bir diğer kitap türü "Banyo Kitapları" dır. Suyu dayanıklı malzemeden yapılan bu kitaplar sayesinde bebek hem eğlenceli vakit geçirmekte hem de yeni kavramlar öğrenmektedir (Ural 36). Yine farklı bebek kitabı türü olarak ninni kitapları bulunmaktadır (Lullaby Books). Çocuk edebiyatının ilk örnekleri hem uykuya geçişi kolaylaştıran hem de eğlenceli sözlü edebiyat ürünü olan ninnilerdir (Şimşek 16). Ninniler, eğlenceli olduğu kadar içinde tekrarlanan mecazlar barındıran kısa ve melodik eserlerdir. Bu eserler uyku zamanı özellikle bebek ve ona bakan kişi arasında duygusal bağ kurmada da yardımcıdır (Matulka 97). Örneğin, Nathalie Belineau ve Emilie Beaumont'un "Bebek Uyuyor" kitabı bir ninni kitabı iken; Emine Metin'in hazırladığı "Neobebek İlk Kumaş Kitaplarım Serisi: Kelimeler", yumuşak dokusu ve hissettirici sesiyle hazırlanmış bir kumaş kitaptır.

2. Kavram kitapları

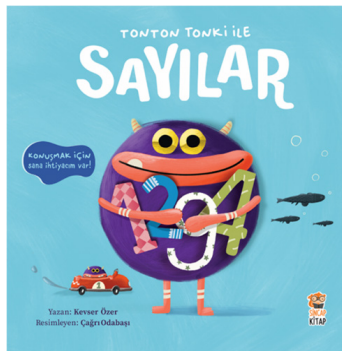
Kavram kitapları, temel kavramları (renkler, şekiller, karşıtlık- zıtlıklar, ilişki kurma, boyut vb.) öğretmek amacıyla tasarlanan resimli kitaplardır. Bir fikri veya bir nesneyi açıklamak için tasarlanmış olan (Lynch-Brown vd.) bu özel resimli kitap grubu hem bebeklik dönemi hem de üç-altı yaş için hazırlanmıştır. Bebeklere yönelik ilk kavram kitapları; hayvan, meyve, oyuncak gibi çevrelerinde sıkça gördükleri nesne ve kişilere odaklanır ve dil gelişimi ile kelime haznelerini desteklenmektedir. Ayrıca bebeklikten itibaren kitaplarla tanışmak çocukların kitap sevgisi kazanmasında etkili olacağı gibi yaşları ilerledikçe diğer kitapları okumaları için de başlangıç oluşturacaktır (Kummerling-Meibauer ve Meibauer 324). Bahar Karaca'nın Limi Kavramların Peşinde ve Yasemin Şahin'in Bu Şekli Tanıyor musun? – Minikler Serisi Şekiller, adlı eserleri kavram kitaplarına örnek olarak gösterilebilir.

3. ABC/Alfabe kitapları

ABC kitapları, en eski çocuk kitabı türlerinden biridir ve çocuklara erken okuryazarlık becerilerinden alfabeyi öğretmeyi amaçlar. Bu kitaplarda her harf, o harfle başlayan ya da içinde/geçen somut görsellerle desteklenir. Harflerin yine küçük biçimleri de bu kitaplarda yer almaktadır (Tüfekçi-Can 179). Alfabe kitapları, çocuklara harfleri ve yazının işlevini öğretmenin temel yolu olup; harflerin özelliklerini, adlarını ve seslerini öğrenmelerini sağlar (Smolkin ve Yaden). ABD’de Martin ve Archambault’ın yazdığı Ehlert’in resimlendirdiği “Chicka chicka boom boom” isimli kitap çocuklara harfleri öğretmeyi hedeflemektedir. Yine “Dr. Seuss’s ABC: An amazing alphabet book” isimli alfabe kitabı küçük çocuklara büyük-küçük harfleri sunmaktadır. Ülkemizde yerli alfabe kitabı olarak Feyzanur Can’ın “Şerif Hayvanlar Aleminde Alfabe Kitabı” isimli kitabı bulunmaktadır. Nitekim alfabe kitapları, okul öncesi dönemde okuma yazmaya hazırlık sürecinin vazgeçilmez materyalleri olarak bilinmektedir.

4. Sayma kitapları

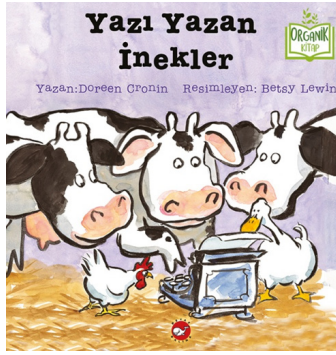
Resimli kitaplar, içerik olarak akademik becerileri de öğretmeyi amaçlamaktadır. Bu becerilerden biri matematik becerileridir. Matematikle ilgili kitapları düzenli olarak okumanın çocukların matematik etkinliklerine daha fazla ilgi, daha derin matematik bilgisi ve matematik ile ilgili terimleri daha sık kullanmalarına yol açabilmektedir (Hassinger-Das, Jordan ve Dyson 243). Matematik temalı kitaplar yalnızca sayı öğretmeye odaklanmaz; aynı zamanda kurgu içinde matematiksel becerileri işleyen öyküsel kitapları da kapsar. Örneğin, Kes Gray’in “Ne Çok Bacak!” isimli kitabı, çocukların sayma ve toplama becerilerini destekleme amacını gütmektedir. David Mckee’nin “Elmer’in Sayı Kitabı” ve Yine Kevser Özer’in, 12-24 ay arasındaki bebekler için yazdığı ve Çağrı Odabaşı’nın resimlediği Görsel 2’de kapak görseli yer alan “Tonton Tonki ile Sayılar” kitabı çocuklara 1’den 10’a kadar saymayı öğretmeyi hedeflemektedir.

Görsel 2: Tonton Tonki ile Sayılar

5. Örüntü kitapları

Bu kitaplara tahmin edilebilir-öngörülebilir kitaplar da denir. Bu kitaplar içerik olarak tekrarlı dil kalıpları (kelime, belli ifade ve cümle, ses, uyak gibi) içermektedir. Bu şekilde çocuk okuduğu ya da dinlediği hikâyede sonrasında ne olacağını tahmin edebilmektedir. Resimler de (çizgi, şekil, renk, değer, doku ve boşluk) yine benzer şekilde tekrarlar içermektedir. Örüntü kitapları, çocukların tahmin etme becerilerini destekleyen özellikle etkileşimli okumalar için önemli bir çocuk kitabı türüdür (Matulka 97). Örneğin Eric Carle'in ünlü kitabı "Aç Tırtıl" bu türe örnektir. Kitapta haftanın günleri sırayla verilmiştir ve sayılarla tırtılın yedikleri ifade edilmiştir. Böylelikle kitapta "sayı dizileri" ve benzer kalıplar yer almaktadır. Görsel 3'te kapak görseli yer alan Doreen Cronin'in "Yazı Yazan İnekler" adlı kitabı da örnek kitaplar arasında bulunmaktadır. Bu eserde örüntü, kafiye (uyak) ve tekrarlı cümle yapıları belirgin biçimde görülmektedir.

Görsel 3: Yazı Yazan İnekler

Örüntü kitapları, ritim ve kafiyei fark ettirerek çocuğa okuma cesareti kazandırır; yinelenen dil yapıları sayesinde ise çocuk, harfleri tam bilmeden de tekrarlarla okuma sürecine katılabilir. Morrow'a göre bu kitaplar, tahmin yoluyla okuma sürecine aktif katılımı destekleyerek akıcılık ve özgüven kazandırır. Sonuç olarak, örüntü kitapları erken okuma deneyimini interaktif kılan ve çocuklara başarı hissi veren önemli araçlardır.

6. Kolay okunabilir kitaplar

Çocukların okul öncesi dönemde ve ilkokulun ilk yıllarında okuryazarlık becerilerini desteklemek için kullanılan önemli kitap türlerinden biridir (Lynch-Brown vd. 75). İlk okuma kitapları olarak da isimlendirilir (Tüfekçi-Can 179). Bu tür kitaplarda tekrar eden sözcük ve ifadeler, kısa ve az heceli kelimeler kullanılır; basit ve açık olay örgüsü sade ve ilgi çekici bir dille sunulur. İçerik ise ritmik tekrarlar, uyaklı sözcükler ve ipucu veren resimlerle desteklenir. (Lynch- Brown vd. 75). Kolay okunabilir kitaplar genellikle eğitsel seriler hâlinde yayımlanan, kısa ve sade hikâyelerden oluşan eserlerdir. Sevilen karakterlerin basit maceraları ya da günlük yaşamdan temalarla çocuklara tanıdık gelen

içerikler sunar. Bu kitaplar, çocuklara bağımsız okuma pratiği kazandırarak akıcı okuma becerilerini geliştirir ve onları daha karmaşık metinlere hazırladığı düşünülmektedir. Örneğin Uğur Köse'nin 10 kitaptan oluşan "Anetil Dik Temel Harflerle Okumaya İlk Adım Serisi" ilk okuma kitaplarıdır. Morrow'a göre yapılandırılmış erken okuma materyalleri, çocukların metne aktif katılımını teşvik ederek okuma akıcılığı, özgüven kazanmalarını sağlar. Ayrıca, kendi başına bir kitabı tamamlayabilme gururu yaşatarak çocuklara okuma motivasyonu sağlayabilir.

7. Açıklayıcı-Bilgi veren kitaplar

Bu tür kitaplar kurgusal olmayan, çocuklara bilgi vermeyi amaçlayan eserlerdir ve kavram kitapları da bu gruba dâhildir. Küçük çocuklar doğaları gereği çevrelerini merak eder; araba ve kamyonları izlemeleri, bir köpek yavrusuyla ilgilenmeleri ya da yağmur sonrası çıkan solucanlara hayranlık duymaları bu ilginin göstergesidir. Bu nedenle, amacı doğal ve sosyal dünya hakkında bilgi aktarmak olan kitaplar, küçük çocuklar için doğal görünmektedir (Duke 14-15). Bu tür kitaplar, metin yapılarının çeşitliliğini, (örneğin sıralama, karşılaştırma ve zıtlıklar, problem çözme) ve çocukların akademik kelime dağarcığı ihtiyacını destekler (Pentimonti vd., Informational text 657-658). Ancak günümüzde akademik becerileri öğretmesi bakımından önemli yere sahip olmasına karşın okul öncesi ve ilkökul sınıflarında yeterli düzeyde bilgi veren kitaplar bulunmamaktadır (Pressley, Rankin ve Yokoi 364-365). Elbette çocuklara kitap okumak kadar, okuma sırasında kullanılan kitap türü de çocuklar üzerinde etkilidir. Yapılan çalışmalara göre okul öncesinde bilgi veren kitaplar daha az okunurken bu dönemde çocuklara daha çok resimli hikâye, masal gibi kurgusal kitaplar okunduğu saptanmıştır. Açıklayıcı metinler genellikle hikâye anlatma amacı taşımaz; Duke'un tanımladığı üzere, daha çok bilgi aktarmaya odaklanırlar (206). Bununla birlikte, yakın zamanda ülkemizde yapılan bir araştırma, okul öncesi çocukların aslında bilgi veren kitapları kurgusal olanlara tercih ettiğini ve öğretmenlerin kitapların içeriğini gerçek hayata daha aktarılabilir bulduklarını ortaya koymuştur (Kotaman ve Tekin 610-611). Aslı Zülal'in yazdığı Pınar Büyükgöral'ın resimlediği "Koronavirüs de Ne? Çocuklar için Koronavirüs Rehberi", Fatih Aytar tarafından çevrilen "Çocuklar İçin Resimli Ansiklopedi-Bilgisayarlar" kitabı bilgi veren kitaplara örnektir. Fen kitapları da bilgi veren kitaplar içinde yer almaktadır.

8. Fen kitapları

Çocuklar çevrelerinde gördükleri doğayı, canlıları ve doğa olaylarını merak etmektedirler. Bu yüzden doğa olaylarını, buluşları ve canlıları anlatan edebî eserler çocuklar için de hazırlanmaktadır (Tanju Aslışen 101-172). Bu tür kitaplar bilgi öğretmeyi hedeflediğinden genellikle gerçekçi resim ya da fotoğraflardan oluşur. Kitaplarda yer alan bilgilerin, hitap ettiği yaş grubundaki çocukların yaş ve gelişimine uygun olacak şekilde yer alması gereklidir. Fen kitapları çocukların

merak duygusunu karşılamalı, öğrenme, keşif ve araştırma yapma isteklerini artırıcı etki sağlamalıdır. Nitelikli şekilde hazırlanan kitaplar arasında resimli sözlük, ansiklopedi, atlaslar, kurgusal fen kitapları yer almaktadır (Veziroğlu Çelik 53). Fen kitapları genel olarak bitkileri anlatan kitaplar, hayvanları anlatan kitaplar, doğayı anlatan ve bilimsel keşif ve buluşları anlatan kitaplar olarak sınıflanmaktadır. Kitaplarda verilen bilgilerin çocukların yaşına göre tam ve doğru olmasına özen gösterilmelidir (Tanju Aslışen 101-172). Anna Milbourne tarafından yazılan Cathy Shimmen tarafından resimlenen "Denizin Altında" ve Michael Karg tarafından yazılan Sophie Diao tarafından resmedilen "Ben Rüzgarım" örnek olarak verilebilir.

9. STEAM kitapları

STEAM kitapları, Bilim, Teknoloji, Mühendislik, Sanat ve Matematik disiplinlerini bütünleştirerek öğretimi düzenlemeye odaklanan; özellikle ilkokula hazırlık ve 21. yüzyıl becerilerinin gelişimi açısından önemli resimli kitaplardır. STEAM giderek daha yaygın hale geldikçe, potansiyel olarak bu kavramla bağlantılı olabilecek kitaplar da yaygınlaşmaktadır (Ciecierski vd. 126). Örnek olarak üç kitaptan oluşan "STEAM hikayeleri (Kule, Terazi, Sığınak)" isimli set halindeki kitaplar verilebilir (Müdüriye Yıldız Bıçakçı vd.). Akademik olarak bakıldığında, STEAM kitaplarının erken yaşlarda fen okuryazarlığı ve yaratıcılığın geliştirilmesinde katkı sağlayabilir. Henüz yeni bir eğilim olan bu alanda resimli kitap formatındaki yenilikçi örnekler hızla artmakta ve STEAM kitaplarını hem eğitimciler hem de ebeveynler olumlu karşılamaktadır. Nitekim, çocuklara eğlenerek öğrenme fırsatı sunarken farklı disiplinler arasında bağ kurmalarını sağlamaktadır (Strimel ve Grubbs). Kısacası, STEAM odaklı resimli kitaplar günümüz çocuk edebiyatında yükselen bir eğilim olarak öne çıkmakta; çocukları hem bilimsel düşünmeye hem de sanatsal yaratıcılığa yönlendireceği düşünülmektedir.

B. Teknolojik Gelişmeler ve Resimli Kitaplar

Günümüzde hızla gelişen teknoloji, eğitim materyallerinde yeniliklere yol açmakta ve resimli kitaplar da bu değişimden etkilenerek farklı biçim ve türlerle çeşitlenmektedir. Dijital dünyanın çocuk edebiyatına etkilerini inceleyen Dresang, bu dönüşümü "Radical Change" olarak adlandırmış ve hibrit türler ile ardışık olmayan hikâye örgülerinin giderek yaygınlaştığını vurgulamıştır. Dresang ayrıca bu süreci üç temel ilke ile açıklamaktadır: etkileşim, bağlantısallık ve erişim. Etkileşim, dinamik ve karmaşık yapılı kitaplarla öğrenme davranışlarını; bağlantısallık, hibrit metinler ve farklı bakış açılarıyla toplumsal bir aidiyet duygusunu; erişim ise daha önce ulaşamayan farklı görüş ve karmaşık içeriklere giriş imkânını ifade etmektedir (Dresang). Buna göre; "etkileşim unsurları"; dinamik, doğrusal olmayan, ardışık olmayan, karmaşık kitaplara ve diğer kaynaklara ve ilişkili öğrenme ve bilgi davranışlardır.

1. Hibrit kitaplar

Hibrit resimli kitaplar, farklı tür ve işlevleri birleştirerek okuyuculara anlam kurmada yeni yollar sunmakta ve eğitimciler ile okuyucular için yeni bakış açıları geliştirme potansiyeli taşımaktadır (Ciecierski vd. 128). Hibrit metin yeni bir tür değildir; anlatı ve bilgilendirici metni bütünleştiren, iki amacı olan tek bir metin olarak tanımlanmaktadır (Bintz ve Ciecierski 61–69; Donovan ve Smolkin 428–431). Ayrıca, hibrit metin, kenar boşlukları, metin kutuları ve gömülü görseller gibi tasarım öğeleriyle anlatı ve bilgi metnini yaratıcı biçimde birleştiren tek bir metin türüdür (Bintz ve Ciecierski 61-169).

Günümüz dijital çağda resimli kitaplardaki biçimsel (format) değişimi olarak Serafini vd., “resimli kitap uygulamaları”ndan (Picture book apps) bahsetmektedirler (510). Resimli kitap uygulamaları, çevrimiçi yayıncılardan indirilen ve resimli kitap içeriğini dijital biçimde sunan yazılım uygulamalarıdır. E-kitapların temel özelliklerine ek olarak, etkileşimli unsurlarla çocukların okuma yollarını ve deneyimlerini zenginleştirir.

2. Etkileşimli kitaplar

Etkileşimli kitaplar, çocuğun okuma sürecine fiziksel ya da zihinsel olarak aktif katılımını sağlayan ve onu hikâyenin akışına dahil eden çeşitli öğeler barındırır. Örneğin, kapakçık kaldırma özelliği sayesinde çocuk, resmin bir bölümünü açarak altındaki sürprizi keşfedebilir; dokun-hisset sayfalarıyla farklı dokuları parmaklarıyla hissederek aktif katılım sağlayabilir. Bazı etkileşimli kitaplar ise çocuğa sorular yönelterek veya yönergeler vererek onu oyunun bir parçası hâline getirir. Bu sayede çocuk, yalnızca dinleyici konumunda kalmaz, aynı zamanda anlatının oyuncusu hâline gelir. Etkileşimli resimli kitap tasarımı, çocuklarla etkileşimli deneyimler yaratır ve bu deneyimler genellikle çocukların hafızasını geliştirir ve çocukların kitaplara olan duygusal bağını destekler. Etkileşimli kitap uygulamalarına katılan çocukların hikayelerin ve resimli kitapların içeriğini hatırlama olasılıkları daha yüksektir ve etkileşimli deneyimler ayrıca olumlu duygusal deneyimler sağlamaktadır (Yang vd. 157).

3. İnteraktif- Etkileşimli kitaplar ve kes-yapıştır kitapları

İnteraktif ve etkileşimli kitaplar, çocuk ile kitap arasında çift yönlü etkileşim kurulmasını sağlarken; kes-yapıştır kitapları da benzer şekilde çocuğu yalnızca okur değil, aynı zamanda katılımcı, üretken ve yapıcı bir konuma yerleştirmeyi amaçlamaktadır. Etkileşimli kitapları iki kategoriye ayırmışlardır (Timpany ve Vanderschantz 101). Buna göre ilk kategori kitaba ait fiziksel olarak etkileşimli öğedir. Yani dokunsal öğeler, açılır pencereler, çekmeceler (pop ups, pull outs), kâğıt yapısı, eklemeler, oyun materyali barındırma gibi özellikleri içerir. İkinci kategori, okuma sırasındaki etkileşim boyutudur ve çocuğun okuma sırasında teşvik edilip edilmemesi ile metnin doğrusal olmayan bir sıra veya biçimde ilerlemesi gibi özellikleri kapsamaktadır. Teknolojik ilerlemelerle birlikte dijital

etkileşimli kitaplar da bulunmaktadır. Etkileşimli elektronik kitaplar hem bireysel hem de grup halinde kişinin dijital olarak görüntü, ses ve dokunma ile kitapla etkileşime geçmesi olarak tanımlanmaktadır (Bozkurt ve Bozkaya 387-389). Lucy Volpin'in "Krokodali" isimli kitap okunurken çocuklardan kitapta yer alan karaktere yardım etmek için kitabı eğmesi, sallaması vb. yönergeler bulunmaktadır.

Görsel 4: Tekerlekler İş Başında: Çalışkan Çiftlik Araçlarım

Örneğin Görsel 4'te kitap kapağı görseli yer alan, Hilal Sivri tarafından yazılan ve Asif Rahimoğlu tarafından resimlendirilen "Tekerlekler İş Başında: Çalışkan Çiftlik Araçlarım" bu kategoriye örnek olarak verilebilir.

4. Hareketli (Pop-Up/Lift the flap books) kitaplar

Hareketli (movable) kitaplar, sayfalarında hareketli parçalar barındıran özel türde resimli kitaplardır. Bu kitaplarda yer alan pop-up, sürgülü, döner ya da açılır kapanır bölümler; çocuğun yalnızca görsel olarak değil, aynı zamanda dokunsal ve motor becerileri yoluyla da metne katılımını teşvik eder (Sipe). Örneğin, Rebecca Finn'in hareketli kitaplar serisinde yer alan Hareketli Oyun Saati adlı kitapta, çocuğun sayfa üzerindeki kutuyu yukarı kaydırmasıyla aniden ortaya çıkan üç boyutlu oyuncak figürü, okuma deneyimine şaşırtıcı ve eğlenceli bir boyut kazandırır. Bu tür etkileşimli unsurlar, çocuğun hem merak duygusunu tetikler hem de eğlenceli ve çok duyulu bir okuma deneyimi yaşamasını sağlar. Ayrıca bu kitaplar, küçük yaş grubundaki çocuklar için kitaplara yönelik olumlu tutum geliştirilmesine de katkı sağlar (Bus, Van IJendoorn, and Pellegrini). Hareketli kitaplar, okuma deneyimini yalnızca görsel değil, aynı zamanda dokunsal ve kinetik bir süreçle dönüştürerek çoklu duyusal bir öğrenme ortamı sunar. Bu yönüyle çocukların hem eğlenmesini sağlar hem de merak duygusunu, yaratıcı düşünme becerilerini ve hayal güçlerini destekleyici bir rol üstlenir. Hareketli kitaplarda içerik olarak konular esnek olmalı ve akıcı kurgusu ile çocuk için okumayı eğlenceli hale getirmelidir. Bu sayede kitaplar hem bireysel hem de sınıf ortamında grup şeklinde kitap okuma uygulamalarına

Görsel 5: Sincap Kitap Tadını Çıkar: Bağ Bahçe

destek sağlayabilmelidir (Mayesky 368-371).

Örneğin, tak-çıkarcı özellikli ve hareketli kitaplar serisinden, Görsel 5'te kapak görseli yer alan Ceren Çukadar'ın yazdığı, Dilek Altıntaş Birben'in resimlediği "Tadını Çıkar: Bağ Bahçe" isimli kitap bu kategoriye dâhildir.

5. Elektronik kitaplar

Gelişen teknolojiyle birlikte dijital ortamlarda hem çocuklar hem de yetişkinler için kitaplar tasarlanmaya başlanmıştır. E-kitaplar, hikâye uygulamaları, resimli kitap uygulamaları ve etkileşimli hikâyeler gibi dijital kitaplar, multimedya ve etkileşimli özelliklere sahip

dokunmatik ekranlarda sunulan anlatımlardır (Kucirkova 2009). Çocuklar için elektronik kitaplar genellikle tablet, e-okuyucu (ör. Kindle) veya bilgisayar ekranı üzerinden görüntülenen resimli e-kitaplar şeklinde olur. Bu kitapların içerikleri, basılı versiyonlarıyla aynı metin ve görselleri barındırabilir; ancak dijital ortamın sağladığı bazı avantajlarla zenginleştirilebilir. Örneğin birçok elektronik çocuk kitabında sesli okuma seçeneği bulunur – çocuk ekrandaki metni takip ederken bir anlatıcı hikâyeyi seslendirebilir. Bazı e-kitaplar basit animasyonlar veya üzerine tıklanınca çıkan sesler barındırmakta, böylece kitap içeriği daha interaktif hale gelebilmektedir. Elektronik kitaplar ayrıca okuryazarlık konusunda da çeşitli faydalar sağlamaktadır (Zucker, Moody ve McKenna 48-51). Bus ve Anstadt'ın araştırması, uygun kamera hareketleriyle desteklenen dijital resimli kitapların, özellikle dil becerileri düşük çocukların hikâyeyi anlamalarına ve bilgileri işlemelerine katkı sağladığını göstermektedir. Bulgular, teknolojinin görsel bilgilerin işlenmesini kolaylaştırarak resimli kitapların niteliğini artırabileceğini ortaya koymaktadır. Nitekim MEB tarafından yürütülen 'Engeli Olan Çocuklar İçin Kapsayıcı Erken Çocukluk Eğitimi Projesi' kapsamında çeşitli eğitim materyalleri geliştirilmiştir. Bu materyaller arasında öykü kitapları <https://egitimdebirlikteyiz.meb.gov.tr/Materyaller> sayfasında elektronik olarak yer almaktadır. Bu kitaplar aynı zamanda "Olumsuz ya da Zor Konular" grubuna da girmektedir.

Elektronik kitaplar, sözlükler ve animasyonlu hikâye etkinlikleri gibi ek özellikleriyle çocukların okuryazarlık becerilerini desteklemektedir (Korat ve Shamir 110). Basılı kitaplardan farklı olarak ebeveyn-çocuk etkileşimini ve çocuğun öğrenmesini etkileyebilecek çeşitli geliştirmeler içermektedir. Örneğin, birçok elektronik kitap kendi kendini okur ve animasyonlu resimler ve oyunlar içerir. Yapılan çalışma sonuçlarına göre bu tür kitaplarda; dijital yapı iskelesi, resim ipuçları, sesli okuma, vurgulanmış metin, sözcük telaffuzları, yerleşik sözlükler ve diğer özelliklerin artılarını ve eksilerini ele almıştır (Takacs,

Swart ve Bus 698-739). Özetle, gelişen teknolojiyle birlikte farklı türde dijital çocuk kitapları ortaya çıkmıştır. Son yirmi yılda bu kitapların kullanımına yönelik araştırmalar, nitel ve nicel yöntemlerle yürütülerek multidisipliner bir alan hâline gelmiştir. (Kucirkova 209-210).

6. Resimli kitap uygulamaları

Resimli kitap uygulamaları; okuma cihazları, tabletler, akıllı telefonlar veya dijital/web tabanlı platformlar üzerinden erişilecek şekilde tasarlanmıştır. En basit düzeyde, bunlar basılı kitapların taranmış ve aynı düzeni koruyan, ancak ekranda görüntülenene dijitalleştirilmiş versiyonlarıdır (Serafini vd. 510). E-kitaplar başlangıçta basılı kitapların dijitalleştirilmiş hâli olarak ortaya çıkmış, zamanla yalnızca dijital formatta üretilen eserler hâline gelmiş ve günümüzde sayıları hızla artmıştır. Erken çocukluk döneminde dijital kitapların etkileşimli olarak hazırlanmaları önemli bir konudur. Ayrıca çocukların dikkatini çekmelidir (Yükçü, Tok ve Kangal 158-159).

C. Toplumsal Değişimlerin Etkileri: Çocuk Kitaplarında Kapsayıcılık

Günümüzde çocuklar farklı özelliklere sahip akranlarıyla karşılaştıkları için, okudukları kitaplarda kendi yaşamlarının ve çevrelerindeki çeşitliliğin yansıtılması önemlidir. Edebiyat yalnızca toplumu yansıtmakla kalmaz, aynı zamanda onu biçimlendirme sorumluluğunu da taşır. Kitaplarda karakterlerin sınırlı temsili, çocukların kendilerini ve başkalarını görme imkânını sınırlar. Bu durum, yalnızca benzer özelliklere sahip karakterlerin yer aldığı kitaplarda belirginleşir. Tüm bunlar, çeşitli karakterlerin tamamen çıkarılmasıyla birlikte, çocuklara neyin kabul edilebilir ve neyin "norm" olduğu konusunda bilinçaltı mesajlar gönderir (Leahy ve Foley 173-178). Bu tür kitaplar daha önce bahsedildiği üzere "Çocuk kitaplarında zor konular" olarak da isimlendirilir (Işıtan, Özel Amaçla 475-478). Kitaplarda genellikle özel gereksinimli olma, evlat edinilme gibi çocuklar tarafından anlaşılması zor konular işlenmektedir. Günümüzde değişen toplumsal olaylarla birlikte çocuklar etraflarında farklı kültürlerden bireylerle karşılaştıklarından, onlara farklı kültürleri anlatan kitaplara da ihtiyaç duyulmaktadır. Bu kitaplar "Çok kültürlü kitaplar, çok dilli kitaplar" olarak alan yazında yerini bulmuştur.

1. Olumsuz / Zor konuları ele alan resimli kitaplar

Çocuk kitapları, çocukların günlük yaşamlarında karşılaşabilecekleri ölüm, boşanma gibi zor konuları da ele almaktadır (Ural 35). "Özel amaçla yazılmış kitaplar" olarak da adlandırılan bu tür zor konuları ele alan kitaplarda son yıllarda sayıca artış olduğu görülmektedir (Işıtan, Illustrated storybooks 669; Işıtan, Özel Amaçla 475-478). Bu tür kitaplar benzer konuları ele alarak seri halde de yer almaktadır (örneğin korku, heyecan, öfke gibi duygularla ilgili seri kitaplar). Yine değerler eğitimi, özel gereksinimli olma gibi pek çok farklı

konuyu işleyen resimli kitaplar da bulunmaktadır. Samuel Langley-Swain'in yazdığı, Ashlee Spink'in resmettiği "Sıcak Bir Yuva" isimli kitap evlat edinilme konusu hakkındadır. Tülin Kozikoğlu'nun yazdığı, Hüseyin Sönmezay tarafından resmedilen "Dönme Dolap" isimli kitap göç etme ve savaş üzerinedir.

2. Çok kültürlü kitaplar

Çok kültürlü kitaplar, farklı tarihsel bakış açılarına ve kültürel çeşitliliğe saygıyı öne çıkaran, çoğunlukla azınlık kültürlerinin edebiyatı olarak değerlendirilmektedir (Madigan 169'dan akt; Bista 317). Bu bağlamda çok kültürlü resimli kitaplar ise farklı toplulukların deneyimlerini, tarihlerini ve kültürlerini yansıtan resimli ve kolay okunabilir kitaplardır (Fain 201). Bu kitapların çocuklara birçok katkısı vardır. Öncelikle, çocuklara hem bir 'ayna' hem de bir 'pencere' işlevi sunar (McNair 375). Yani farklı kültürlerden gelen çocuklara, kültürle ilgili kişisel ve toplu deneyimlerini, geçmişlerini ve bilgi tabanlarını sınıfta onaylatma ve övme fırsatları sunar. Aynı zamanda, çocukların sınıftaki ve daha geniş toplumdaki farklı ırksal kimliklere sahip insanların deneyimlerini öğrenebilecekleri sınıf alanları da yaratır. Saniye Bencik Kangal tarafından yazılan Mavisu Demirağ tarafından resmedilen ve Görsel 6'da kitap kapağı görseline yer verilen "Dünyalar Kadar Çocuk" isimli kitap, bu türe örnektir.

Görsel 6: Dünyalar Kadar Çocuk

3. Çok dilli- İki dilli kitaplar

Çağımız gereği okul öncesi ortamlarda fazla sayıda çok dilli çocuk görebilmekteyiz. Farklı kültürleri tanıtmak ve farklı kültüre sahip çocukların kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlamak için çok dilli-iki dili kitaplar da günümüzde yerini almıştır. İki dilli metinler, çocuklara okuduklarında kendilerini yansıtmak, farklı kültürleri tanıma ve dolaylı bir deneyimle başkalarının bakış açısını keşfetme fırsatı sunar. Çift dilli kitaplar olarak da adlandırılan bu eserler, kurmaca ve kurgu dışı metinler ile resimli kitaplar da dahil olmak üzere farklı türlerde ve yaş gruplarına uygun biçimlerde bulunmaktadır. Bir dilden diğerine çeviriler içerdiğinden, çeviri kalitesi önemli bir husustur (Semingson vd. 133).

Çocuklara İngilizce öğretmeyi hedefleyen Claire Mowat'ın "Dinazorlar" isimli kitabı Türkçe-İngilizce olmak üzere iki dilli kitaplara örnek olarak verilebilir.

D. Diğer Kitap Türleri

Son yıllarda çocuk edebiyatında öne çıkan türler arasında metinsiz veya sınırlı metinli sessiz kitaplar ile müzik tabanlı kitaplar yer almaktadır. Sessiz kitaplar, okul öncesi dönemde çocukların dil gelişimi, sözcük üretimi, yaratıcılık ve anlatı becerilerini desteklerken (Bayraktar; Taşkın ve Durmuşoğlu), müzik tabanlı kitaplar şarkı ve ritmik tekrarlarla öğrenmeyi pekiştirip çoklu duysal deneyim sunmaktadır (Jalongo ve Ribblett). Bu doğrultuda, görsel anlatıya dayalı sessiz kitaplar ile işitsel öğelerle zenginleşen müzik tabanlı kitaplar, çocuk edebiyatındaki biçimsel dönüşümün estetik olduğu kadar pedagojik bir işlev de taşıdığını göstermektedir.

1. Kelimesiz- Sözsüz resimli kitaplar

Yazısız- Sözsüz bir kitap, "metin içermeyen resimli bir kitaptır" (Harris ve Hodges' den akt; Ciecierski vd. 125). Bu tür kitaplar, hikâyeyi resimler aracılığıyla anlatan, sözsüz kitaplardır. Sözsüz resimli kitaplar, olay sıralamasını algılama, ayrıntıları tanımlama, sebep ve sonuç ilişkilerini kavrama, yargıda bulunma, ana fikri belirleme, çıkarım yapma gibi önemli okuryazarlık becerilerini geliştirmek için kullanılabilmektedir (Fulton 2-3). Sözsüz kitaplar, okuyucunun resimler üzerinden kendi yorumunu katarak hikâyeyi oluşturmaya imkân tanır; çocuklar resimler arasındaki ilişkiden hareketle cümleler kurar, karakterlerin duygu ve sözlerini hayal ederek her seferinde farklı bir anlatım geliştirir. Bu yönüyle, sözsüz kitaplar çocukların hayal gücünü ve yaratıcı düşünme becerilerini benzersiz şekilde geliştiren bir araçtır (Sağlam). Çocuk, resimdeki ipuçlarını kullanarak bir sonraki sayfada ne olacağını tahmin edebilecek, böylece tahmin etme ve neden-sonuç ilişkisini kurma pratiği yapabilecektir. Geleneksel olarak, ebeveynler ve öğretmenler, yazısız resimli kitaplardan ev ve okul ortamında faydalanmaktadırlar (Ciecierski vd. 125-126). Çocuklara yazısız resimli kitap okuma ya da resimleri onlara yorumlatma, çocukların kendi deneyimlerini ifade ettikleri resimlere bakarak öykü okudukları ya da oluşturdukları açık uçlu yoruma dayalı bir süreçtir (Bayraktar 526-528). Raymond Briggs tarafından yazılan ödüllü "The Snowman (Kardan Adam)" ve Yine Suzy Lee tarafından resmedilen "Wave" (Dalga) isimli kitap örnek olarak verilebilir.

2. Müzik tabanlı kitaplar

Şarkı tabanlı resimli kitaplar, çocukların sevdiği şarkı sözlerine dayalı hikâyelerden oluşur. Eğlenceli şarkı söyleme/okuma deneyimiyle ebeveyn/bakıcı-çocuk etkileşimini güçlendirdiği için değerli bir kitap türü olarak görülmektedir (Montgomery 29-32). Jalongo ve Ribblett'e göre şarkı tabanlı kitaplar, çocuğun aşına olduğu kavramlara odaklanarak eğlenceli bir deneyim sunar (15-17, Montgomery ve Smith 27). Şarkı tabanlı kitaplara örnek olarak,

Sabri Koz'un yazdığı, Cem Kızıltuğ'un resimlediği "Her Güne Bir Ninni – Türk Halk Ninnileri" gösterilebilir. Kitaptaki ninniler ayrıca Nuran Duygulu tarafından seslendirilerek CD formatında okuyucuya sunulmuştur.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Günümüzde resimli çocuk kitapları yalnızca okul öncesi döneme hitap eden metinler değil; aynı zamanda gençler ve yetişkinler için de farklı düzeylerde anlamlar barındıran "crossover" kitaplar (yani yaş sınırını aşan yapılar) olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu hibrit kitaplar, klasik resimli kitap biçimlerini dönüştürerek grafik roman ya da sanat kitabı özellikleri kazanmakta ve tür sınırlarını genişletmektedir. Görüldüğü üzere, resimli kitaplar kavram kitaplarından masallara, gerçekçi öykülerden sessiz kitaplara kadar uzanan geniş bir çeşitlilik sergilemektedir.

Resimli çocuk kitapları artık sadece geleneksel değerleri değil, günümüzün sosyal, kültürel ve çevresel sorunlarını da çocuklara uygun ve yaratıcı bir dille işlemektedir. Sosyolojik gelişmeler çocuk kitaplarının türlerini etkilemiş, özellikle "zor" ya da "özel temalı" resimli kitapların sayısı artmıştır. Bu durum, çocuk edebiyatında kapsayıcılığın güçlenmesiyle bağlantılıdır; günümüzde kitaplar, farklı kimlik ve kültürleri yansıtarak tüm çocukların deneyimlerini temsil etmeyi hedeflemektedir. Göç hareketleri çok kültürlü ve çok dilli kitapların yaygınlaşmasına, kapsayıcı ve zor temaların bir arada ele alınmasına zemin hazırlamıştır. Teknolojik gelişmeler ise resimli kitapların formunu dönüştürerek çocuklara görselin ötesinde etkileşimli deneyimler sunmaktadır. Dijitalleşme ile e-kitaplar ses, animasyon ve oyun öğeleriyle; küçük çocuklara yönelik resimli kitaplar ise çoklu duylara hitap eden etkileşimli yapılarla gelişmiştir. Bu dönüşüm, kitabın oyuncak gibi tasarlanmasını yansıtırken, toplumsal ve eğitimsel ihtiyaçlar doğrultusunda postmodern resimli kitaplarda ironik, eleştirel ve çok katmanlı anlatımın yaygınlaşmasına da zemin hazırlamıştır.

Gelecek yıllarda teknolojik ilerlemeler ve toplumsal dönüşümlerin yeni kitap türlerinin ortaya çıkmasında etkili olacağı şüphesizdir. Dresang'ın Radical Change kuramında öne sürdüğü gibi, dijital çağda yetişen çocuklar için kitaplar giderek daha bağlantılı, etkileşimli ve erişilebilir hâle gelmektedir. Basılı resimli kitapların dijital sürümlerine ses, hareket, oyun ve görselliğin entegre edilmesiyle ortaya çıkan yeni anlatı yapıları, çocukları pasif birer dinleyici yerine etkileşimli katılımcılar olarak sürece dâhil etmektedir. Bu bağlamda, artırılmış gerçeklik (AR) gibi yenilikçi teknolojiler, bir kitabın yalnızca okunmakla kalmayıp, aynı zamanda deneyimlenebilir bir araca dönüşmesini olanaklı kılmaktadır.

Bu doğrultuda eğilimleri takip etmek yalnızca edebiyat ve sanat açısından değil, eğitim, psikoloji ve toplum boyutunda da önemlidir. Gelecekte teknolojik gelişmeler ve artan kültürel çeşitlilikle birlikte resimli çocuk kitaplarının dönüşümünü sürdüreceği öngörülmektedir. Ancak özünde, bu kitapların temel

misyonu değişmeyecek; çocuklara “okuma sevgisi aşılamak” ve onlara “dünyayı anlama ve hayal etme fırsatı sunmak” gibi evrensel amaçları sürdürecektir. Bu doğrultuda, araştırmacılara önerilen; resimli çocuk kitaplarına yönelik çalışmalarda farklı disiplinler arası yaklaşımlar benimsemeleri ve çocuk gözüyle dünyayı yansıtan bu zengin materyalleri farklı açılardan incelemeye devam etmeleridir. Çünkü resimli çocuk kitapları, dün olduğu gibi bugün de çocukluğun büyüklü dünyasının anahtarlarından biri olmaya devam etmekte; gelecekte de bu rolünü yeni biçim ve formlarla sürdüreceği anlaşılmaktadır.

Günümüzde çocuk kitaplarının ve çocuklara kitap okumanın önemi daha iyi anlaşılmıştır. Bebeklikten itibaren okunan kitaplar, çocukların akademik gelişimlerine temel oluştururken; aynı zamanda toplumsal konularda farkındalık kazandırarak empati, hoşgörü ve kültürel duyarlılığın gelişimini destekler. Bu nedenle çocukların erken yaşta nitelikli kitaplarla tanıştırılması ve onlara dil açısından zengin deneyimler sunulması büyük önem taşır. Eğitimciler, ebeveynler, bakım verenler ve kütüphaneciler olarak çocuklara yönelik kitap seçiminde her türden ancak nitelikli eserlerin tercih edilmesine; etkileşimli ve tekrarlı okuma deneyimlerine özen gösterilmelidir. Sonuç olarak, resimli çocuk kitapları yalnızca estetik ve eğlenceli ürünler değil; aynı zamanda çocukların bütüncül gelişimlerini destekleyen güçlü öğrenme kaynaklarıdır. Bu kaynakların etkili ve bilinçli kullanımı, erken çocukluk döneminden itibaren nitelikli okuryazarlık kültürünün oluşumuna doğrudan katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Bayraktar, Tezcan. "Okul Öncesi Eğitimde Sessiz Kitapların Önemi." *Turkish Studies-Educational Sciences*, vol. 17, no. 4, 2022.
- Barone, Diane M. *Children's Literature in the Classroom: Engaging Lifelong Readers*. Guilford Press, 2010.
- Bozkurt, Aras, and Müjgan Bozkaya. "Etkileşimli e-kitap: Dünyü, bugünü ve yarını." *Akademik Bilişim*, vol. 23, 2013, p. 25.
- Bintz, William P., and Lisa M. Ciecierski. "Hybrid Text: An Engaging Genre to Teach Content Area Material across the Curriculum." *The Reading Teacher*, vol. 71, no. 1, 2017, pp. 61-69.
- Bista, Krishna. "Multicultural Literature for Children and Young Adults." *The Educational Forum*, vol. 76, no. 3, 2012. Taylor & Francis Group.
- Bus, Adriana G., and Rosalie Anstadt. "Toward Digital Picture Books for a New Generation of Emergent Readers." *AERA Open*, vol. 7, 2021, p. 23328584211063874.
- Bus, Adriana G., Marinus H. Van Ijzendoorn, and Anthony D. Pellegrini. "Joint Book Reading Makes for Success in Learning to Read: A Meta-analysis on Intergenerational Transmission of Literacy." *Review of Educational Research*, vol. 65, no. 1, 1995, pp. 1-21.
- Chen, Menglin, and Yu-Che Huang. "Analysis on the Role of Picture Books in Children's Cognitive Development Education." *Edelweiss Applied Science and Technology*, vol. 9, no. 3, 2025, pp. 1916-1925.
- Ciecierski, Lisa, and William P. Bintz. "Developing a Challenging and Integrated Curriculum." *Middle School Journal*, vol. 46, no. 5, 2015, pp. 17-25.
- Ciecierski, Lisa, et al. "New Perspectives on Picture Books." *Athens Journal of Education*, vol. 4, no. 2, 2017, pp. 123-136.
- Danko-McGhee, Katherina, and Ruslan Slutsky. "Judging a Book by Its Cover: Preschool Children's Aesthetic Preferences for Picture Books." *International Journal of Education through Art*, vol. 7, no. 2, 2011, pp. 171-185.
- Deniz, Ayşegül, and Mübeccel Sara Gönen. "Resimli öykü kitaplarını değerlendirme ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması." *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, vol. 4, no. 2, 2020, pp. 88-116. <https://doi.org/10.24130/eccd-jecs.1967202042220>
- Dickinson, David K., Julie M. DeTemple, Julia A. Hirschler, and Meredith W. Smith. "Book Reading with Preschoolers: Co construction of Text at Home and at School." *Early Childhood Research Quarterly*, vol. 7, no. 3, 1992, pp. 323-346

- Donovan, Carol A., and Lucy B. Smolkin. "Children's Genre Knowledge: An Examination of K–5 Students' Performance on Multiple Tasks Providing Differing Levels of Scaffolding." *Reading Research Quarterly*, vol. 37, no. 4, 2002, pp. 428–465. <https://doi.org/10.1598/RRQ.37.4.5>
- Dresang, Eliza T. *Radical Change: Books for Youth in a Digital Age*. Wilson, 1999.
- Duke, Nell K. "Reading to Learn from the Very Beginning: Information Books in Early Childhood." *Young Children*, vol. 58, no. 2, 2003, pp. 14–20.
- Fain, J. G. "Um, They Weren't Thinking about Their Thinking: Children's Talk about Issues of Oppression." *Multicultural Perspectives*, vol. 10, 2008, pp. 201–208. <https://doi.org/10.1080/15210960802526102>.
- Fountas, I. C., and G. S. Pinnell. *Guiding Readers and Writers (Grades 3–6): Teaching Comprehension, Genre, and Content Literacy*. Heinemann, 2001.
- Fulton, M. J. *Talking about Wordless Picture Books: A Tutor Strategy Supporting English Language Learners*. National Center for Family Literacy (NCFL), 2006.
- Gönen, Mübeccel Sara. "Cumhuriyet Öncesi ve Cumhuriyet Döneminde Okul Öncesi Çocuk Edebiyatı." *Çocuk Edebiyatı*, edited by M. S. Gönen, 6th ed., Vizetek Yayıncılık, 2021, pp. 17–33.
- Hassinger-Das, Brenna, Nancy C. Jordan, and Nancy Dyson. "Reading Stories to Learn Math: Mathematics Vocabulary Instruction for Children with Early Numeracy Difficulties." *The Elementary School Journal*, vol. 116, 2015, pp. 242–264.
- Işıtan, S. "Illustrated Storybooks for Preschool Children Published in Turkey between 1980–2013: A Study Based on Preschool Education Reforms." *Educational Sciences: Theory & Practice*, vol. 16, no. 2, 2016, pp. 669–690. <https://doi.org/10.12738/estp.2016.2.2862>.
- Işıtan, S. "Özel Amaçla Yazılmış Çocuk Kitapları." *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, vol. 11, no. 4, 2016, pp. 471–492. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.9086>
- Jalongo, M. R., and D. M. Ribblett. "Using Song Picture Books to Support Emergent Literacy." *Childhood Education*, vol. 74, no. 1, 1997, pp. 15–22. <https://doi.org/10.1080/00094056.1997.10521908>.
- Justice, L. M., and J. Kaderavek. "Using Shared Storybook Reading to Promote Emergent Literacy." *Teaching Exceptional Children*, vol. 34, no. 84, 2002, pp. 8–13.
- Karaata, N., and N. Yılmaz. "Resimli Çocuk Kitaplarında Artırılmış Gerçeklik Kullanımı ve Bir Uygulama Örneği." *Medeniyet Sanat - İMÜ Sanat Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Dergisi*, vol. 9, no. 1, 2023, pp. 101–119.
- Korat, O., and A. Shamir. "The Educational Electronic Book as a Tool for

Supporting Children's Emergent Literacy in Low versus Middle SES Groups." *Computers & Education*, vol. 50, 2008, pp. 110–124. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2006.04.002>.

Kotaman, H., and A. K. Tekin. "Informational and Fictional Books: Young Children's Book Preferences and Teachers' Perspectives." *Early Child Development and Care*, vol. 187, 2017, pp. 600–614. <https://doi.org/10.1080/03004430.2016.1236092>.

Kucirkova, Natalia. "Children's Reading with Digital Books: Past Moving Quickly to the Future." *Child Development Perspectives*, vol. 13, no. 4, 2019, pp. 208–214.

Leahy, M. A., and B. C. Foley. "Diversity in Children's Literature." *World Journal of Educational Research*, vol. 5, no. 2, 2018, p. 172. <https://doi.org/10.22158/wjer.v5n2p172>.

Lynch-Brown, Carol G., Carl Tomlinson, and Kathy Short. *Essentials of Children's Literature*. 8th ed., Pearson Education Limited, 2014.

Majdenić, Valentina, and Ivana Saratlija. "Picture Books for Children of Early School Age for the Purpose of Environmental Education." *Pannoniana*, vol. 3, 2019, pp. 173–213. <https://doi.org/10.2478/pannonia-2019-0010>.

Matulka, Denise I. *A Picture Book Primer: Understanding and Using Picture Books*. 1st ed., 2008.

Mayesky, Mary. *Creative Activities for Young Children*. Delmar Thomson Learning, 2002.

McNair, Jonda C. "We Need Mirrors and Windows: Diverse Classroom Libraries for K-6 Students." *Reading Teacher*, vol. 70, 2016, pp. 375–381. <https://doi.org/10.1002/trtr.1516>.

Montgomery, Ann P. "'Over in the Meadow' and Beyond: Singing for Joy with Song-Based Picture Books." *Canadian Music Educator*, vol. 53, no. 4, 2012, pp. 29–32.

Montgomery, Ann P., and K. M. Smith. "Together in Song: Building Literacy Relationships with Song-Based Picture Books." *Language and Literacy*, vol. 16, no. 3, 2014, pp. 27–53.

Morrow, Lesley Mandel. "Literacy Development in the Early Years: Helping Children Read and Write." *Handbook of Instructional Practices for Literacy Teacher-Educators*, edited by Susan B. Neuman and David K. Dickinson, Routledge, 2001, pp. 171–178.

Nordin, Norazah, J. L. Fui Senn, and M. H. Abdul Rashid. "Usage and Trends of Picture Books in Teaching and Learning: A Literature Review." *International Academic Research Journal of Social Science*, vol. 10, no. 2, 2024, pp. 24–31.

- Oğuzkan, Ferhan. *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Anı Yayıncılık, 2010.
- Pentimonti, Jill M., Tricia A. Zucker, and Laura M. Justice. "What Are Preschool Teachers Reading in Their Classrooms?" *Reading Psychology*, vol. 32, no. 3, 2011, pp. 197–236. <https://doi.org/10.1080/02702711003604484>.
- Pentimonti, Jill M., Tricia A. Zucker, Laura M. Justice, and Joan N. Kaderavek. "Informational Text Use in Preschool Classroom Read-Alouds." *The Reading Teacher*, vol. 63, no. 8, 2010, pp. 656–665. <https://www.jstor.org/stable/25656176>.
- Pressley, Michael, Jerry Rankin, and Linda Yokoi. "A Survey of Instructional Practices of Primary Teachers Nominated as Effective in Promoting Literacy." *The Elementary School Journal*, vol. 96, 1996, pp. 363–384. <https://doi.org/10.1086/461834>.
- Sağlam, Sümeyye. *Çocuk Sessiz Kitaplarında Karakter Tasarımlarının Tasarım İlkelerine Göre İncelenmesi*. Master's thesis, Necmettin Erbakan Üniversitesi, 2023.
- Semingson, Peggy, Kathryn Pole, and Jodi Tommerdahl. "Using Bilingual Books to Enhance Literacy around the World." *2nd Global Multidisciplinary e-Conference*, 10th November Proceedings, 2014, pp. 132–139.
- Serafini, Frank, Daniel Kachorsky, and Emily Aguilera. "Picture Books in the Digital Age." *The Reading Teacher*, vol. 69, no. 5, 2016, pp. 509–512. <https://doi.org/10.1002/trtr.1452>.
- Short, Kathy G. "What's Trending in Children's Literature and Why It Matters." *Language Arts*, vol. 95, no. 5, 2018, pp. 287–298.
- Sipe, Lawrence R. *Storytime: Young Children's Literary Understanding in the Classroom*. Teachers College Press, 2008.
- Strimel, Greg, and Michael E. Grubbs. "Positioning Technology and Engineering Education as a Key Force in STEM Education." *Journal of Technology Education*, vol. 27, no. 2, 2016, pp. 21–36.
- Şimşek, T. "Çocuk Edebiyatı Tarihine Ön Söz." *Türk Dili Dergisi*, vol. 7, no. 756, 2014, pp. 15–58.
- Şirin, Mustafa Ruhi. *Çocuk Edebiyatına Eleştirel Bir Bakış*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları, 2007.
- Takacs, Z. K., E. K. Swart, and A. G. Bus. "Benefits and Pitfalls of Multimedia and Interactive Features in Technology-Enhanced Storybooks: A Meta-Analysis." *Review of Educational Research*, vol. 85, 2015, pp. 698–739. <https://doi.org/10.3102/0034654314566989>.
- Tanju Aslışen, E. H. "Edebi Türler Açısından Çocuk Edebiyatı." *Çocuk Edebiyatı*, edited by M. S. Gönen, 6th ed., Vizetek Yayıncılık, 2021, pp. 101–172.

- Taşkın, Z., and M. C. Durmuşoğlu. "Sessiz Kitapların Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Dil Gelişimlerine Etkisinin İncelenmesi." *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, vol. 21, no. 2, 2024, pp. 614–628.
- Timpany, C., and N. Vanderschantz. "A Categorisation Structure for Interactive Children's Books: Levels of Interactivity in Children's Printed Books." *International Journal of the Book*, vol. 9, no. 4, 2012, pp. 97–109.
- Tüfekçi-Can, D. *Çocuk Edebiyatı Giriş*. Eğitim Yayınevi, 2014.
- Ural, S. "Okul Öncesi Çocuk Kitaplarının Tanımı." *Çocuk Edebiyatı*, edited by M. S. Gönen, 6th ed., Vizetek Yayıncılık, 2021, pp. 35–60.
- Veziroğlu Çelik, M. "Erken Çocukluk Dönemi Çocuk Edebiyatı Türleri." *Okul Öncesinde Çocuk Edebiyatı ve Etkinlik Örnekleri*, edited by M. S. Gönen and G. Uyanık, Nobel Akademi, 2021, pp. 53–83.
- Wu, J. F. "Research on Picture Books: A Comparative Study of Asia and the World." *Malaysian Journal of Library and Information Science*, vol. 24, no. 2, 2019, pp. 73–95. <https://doi.org/10.22452/mjlis.vol24no2.5>.
- Yalçın, Alemdar, and Gülay Aytaş. *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Akçağ Yayınları, 2002.
- Yang, L., M. M. Jarit, and D. Yongli. "A Brief Discussion on the Development and Research of Original Interactive Children's Picture Books in China." *International Journal of Art & Design (IJAD)*, vol. 7, no. 2, 2023, pp. 153–165.
- Yükçü, Ş. B., A. İ. Tok, and S. B. Kangal. "Çocuk Edebiyatının Geldiği Son Nokta: Okul Öncesi Dönem Resimli E-Kitaplara Gelişimsel Bir Bakış." *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, vol. 3, no. 1, 2019, pp. 139–164. <https://doi.org/10.24130/eccd-jecs.1967201931122>.
- Zucker, T. A., A. K. Moody, and M. C. McKenna. "The Effects of Electronic Books on Pre-Kindergarten-to-Grade 5 Students' Literacy and Language Outcomes: A Research Synthesis." *Journal of Educational Computing Research*, vol. 40, 2009, pp. 47–87. <https://doi.org/10.2190/EC.40.1.c>

Atıf Yapılan Çocuk Kitapları

- Aytar, Fatih, translator. *Çocuklar için Resimli Ansiklopedi: Bilgisayarlar*. Selimer Yayınları, 2023.
- Belineau, Nathalie, and Emilie Beaumont. *Bebek Uyuyor*. Neobebek İlk Kumaş Kitaplarım Serisi: Kelimeler, 2018.
- Bencik Kangal, Sibel. *Dünya Kadar Çocuk*. Illustrated by Mavisu Demirağ, Elma Yayınevi, 2021.
- Bıçakçı, Müdriye Yıldız, S. Seda Bapoğlu Dümenci, and Emin Demir. *STEM Hikayeleri (Kule, Terazi, Sığınak)*. Sola Kidz Yayınları, 2019.

- Briggs, Raymond. *The Snowman*. Illustrated by Raymond Briggs, Hamish Hamilton Publisher, 1978.
- Can, Feyzanur. *Şerif Hayvanlar Aleminde Alfabe Kitabı / İlk Kitabım*. Uçan Kitap Yayınları, 2019.
- Carle, Eric. *Aç Tırtıl*. Illustrated by Eric Carle, translated by Fatih Erdoğan, Mavibulut Yayıncılık, 2023.
- Cronin, Doreen. *Yazı Yazan İnekler*. Illustrated by Betsy Lewin, translated by Nurten Hatırnaz, Beyaz Balina Yayınları, 2018.
- Çukadar, Ceren. *Tadını Çıkar: Bağ Bahçe*. Illustrated by Dilek Altıntaş Birben, Sincap Kitap, 2023.
- Finn, Rebecca. *Hareketli Oyun Saati*. Illustrated by Rebecca Finn, translated by Nevin Avan Özdemir, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2020.
- Gray, Kes. *Ne Çok Bacak! : Eğlenceli Sayma ve Toplama Kitabı*. Translated by Emre Ülgen Dal, Domingo Çocuk, 2024.
- Karaca, Bahar. *Limi Kavramların Peşinde – Limi Sayılarla Tanışıyor. 4 kitap seti*, İş Bankası Kültür Yayınları, 2023.
- Karg, Michael. *Ben Rüzgarım*. Illustrated by Sophie Diao, translated by Bengisu Özdemir, TÜBİTAK Yayınları, 2022.
- Koz, Sabri. *Her Güne Bir Ninni: Türk Halk Ninnileri*. Illustrated by Cem Kızıltuğ, Yapı Kredi Yayınları, 2005.
- Kozikoğlu, Tülin. *Dönme Dolap*. Illustrated by Hüseyin Sönmezay, Doğan ve Egmont Yayıncılık, 2020.
- Köse, Uğur. *Anetil Dik Temel Harflerle Okumaya İlk Adım Serisi (10 Kitap Takım)*. Kollektif Yuva Yayınları, 2024.
- Langley-Swain, Samuel. *Sıcak Bir Yuva*. Illustrated by Ashlee Spink, translated by Meltem Aydın, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2021.
- Lee, Suzy. *Wave*. Illustrated by Suzy Lee, Chronicle Books, 2008.
- Martin, Bill, Jr., and John Archambault. *Chicka Chicka Boom Boom*. Illustrated by Lois Ehlert, Simon & Schuster, 1989.
- McKee, David. *Elmer'in Sayma Kitabı*. Illustrated by David McKee, translated by Aslı Montchane, Kırçığı Yayınları, 2012.
- Milbourne, Anna. *Denizin Altında*. Illustrated by Cathy Shimmen, translated by Özden Hanoğlu, TÜBİTAK Yayınları, 2007.
- Mowat, Claire. *Dinosaurs / Dinozorlar: İngilizce Öğreniyorum*. Koç Üniversitesi Yayınları, 2024.
- Özer, Kevser. *Tonton Tonki ile Sayılar*. Illustrated by Çağrı Odabaşı, Sincap Kitap,

2024.

Sivri, Hilal. *Tekerlekler İş Başında: Çalışkan Çiftlik Araçlarım*. Illustrated by Asif Rahimoğlu, Sincap Kitap, 2020.

Şahin, Yasemin. *Bu Şekli Tanıyor Musun? - Minikler Serisi Şekiller*. TÜBİTAK Yayınları, 2021.

T.C. Millî Eğitim Bakanlığı. "Engeli Olan Çocuklar için Kapsayıcı Erken Çocukluk Eğitimi Projesi" Kapsamında Geliştirilen Öykü Kitapları. 2020, <https://egitimdebirlikteyiz.meb.gov.tr/Materyaller>.

Volpin, Lucy. *Krokodali*. Illustrated by Lucy Volpin, translated by Nil Ormanlı Balpınar, Domingo Çocuk Yayınları, 2018.

Zülal, Aslı. *Koronavirüs de Ne? Çocuklar İçin Koronavirüs Rehberi*. Illustrated by Pınar Büyükgürdal, TÜBİTAK Yayınları, 2020.

